

Relationship Attachment Styles and Social Self - Esteem

Homam Moayedfar (M.A)

In Clinical Psychology.

homam-86@yahoo.com

Hamidreza Agha Mohammadian (ph.D)

Ferdowsi university of Mashhad

seyyed Mahmood Tabatabaaci (ph.D)

Ferdowsi university of Mashhad

رابطه‌ی سبک‌های دلبستگی و عزت نفس اجتماعی

همام مؤید فر

کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی

حمیدرضا آقا محمدیان

دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد

سید محمود طباطبائی

دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد

Abstract

In this research, the relationship of attachment styles and social self-esteem were examined. The main goal of the current research was to study the type of relationship of secure attachment style, avoidant attachment style, anxious/ambivalent attachment style with social self-esteem. Number of 84 post graduate and doctoral students in Ferdowsi university of Mashhad (52 male and 32 female) participated in this research. Subjects are asked to complete Adult Attachment Questionnaire (AAQ), Revised Adult Attachment scale (RAAS), and social self-esteem inventory. To analyze research data, statistical methodes such as mean, standard deviation, correlation coefficients and regression analysis were used. Research conclusions showed that secure attachment style, avoidant attachment style, anxious/ambivalent attachment style can significantly explain variation of social self esteem variable ($P < 0.05$, $P < 0.01$), that is, increasing in secure attachment style lead to increased social self-esteem and increasing in avoidant attachment style and anxious/ambivalent attachment style lead to decreased social self-esteem. Attachment styles affect social self-esteem through affecting the quality of social relationships (either positive or negative) and lead to increased or decreased social self-esteem.

چکیده

در این پژوهش، رابطه‌ی سبک‌های دلبستگی و عزت نفس اجتماعی مورد بررسی قرار گرفت. هدف اصلی پژوهش حاضر، مطالعه‌ی نوع رابطه‌ی سبک دلبستگی ایمن، سبک دلبستگی اجتنابی و سبک دلبستگی مضطرب/دوسوگرا با عزت نفس اجتماعی بود. ۸۴ دانشجوی مقطع تحصیلات تکمیلی دانشگاه فردوسی مشهد (۵۲ نفر پسر و ۳۲ نفر دختر) در این پژوهش شرکت کردند. از آزمودنی‌ها خواسته شد، پرسش‌نامه‌ی دلبستگی بزرگسال (AAQ)، مقیاس دلبستگی بزرگسال (RAAS) و پرسش‌نامه عزت نفس اجتماعی را تکمیل کنند. برای تحلیل داده‌های پژوهش، از شاخص‌ها و روش‌های آماری، شامل میانگین، انحراف معیار، ضرایب همبستگی و تحلیل رگرسیون استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد که سبک دلبستگی ایمن، سبک دلبستگی اجتنابی، سبک دلبستگی مضطرب/دوسوگرا می‌توانند واریانس متغیر عزت نفس اجتماعی را به صورت معنادار تبیین کنند ($P < 0.05$, $P < 0.01$). یعنی افزایش سبک دلبستگی ایمن باعث افزایش عزت نفس اجتماعی می‌شود و افزایش سبک دلبستگی اجتنابی و سبک دلبستگی مضطرب/دوسوگرا باعث کاهش عزت نفس اجتماعی می‌شود. سبک‌های دلبستگی از طریق تأثیر بر کیفیت روابط اجتماعی در دو جهت مثبت یا منفی، با عزت نفس اجتماعی رابطه دارد و باعث افزایش یا کاهش عزت نفس اجتماعی می‌شوند.

Key words: Attachment styles, social self esteem

واژه‌های کلیدی: سبک‌های دلبستگی، عزت نفس اجتماعی

مقدمه

داشتن ارتباطات سالم اجتماعی از مهم‌ترین مؤلفه‌های شخصیت سالم است. تمام نظریه‌ها و مکاتب روان‌شناسی درباره‌ی اهمیت ارتباطات اجتماعی بحث کرده‌اند، به طوری که در بعضی از نظریه‌ها، همانند نظریه‌ی روابط بین فردی سالیوان، شالوده‌ی آن دیدگاه را روابط بین فردی تشکیل می‌دهد.

در بحث روابط بین فردی، نگرش فرد نسبت به خود و ارزیابی که از خود دارد، نقش کلیدی را ایفا می‌کند. مثلاً در روابط بین فردی، فردی که خود را بسیار نالایق، زشت و کسل کننده می‌بیند، ممکن است از ارتباط با دیگران اجتناب کند و فردی درون‌گرا شود اما فردی که خود را جذاب، دوست داشتنی و ارزشمند می‌داند از ارتباط با دیگران استقبال می‌کند و با آنها ارتباطی صمیمی برقرار می‌کند. تفاوت این دو رفتار یعنی اجتناب یا استقبال از ارتباطات با مفهوم عزت نفس اجتماعی^۱ به خوبی توضیح داده می‌شود. عزت نفس اجتماعی یکی از مؤلفه‌های مهم ارتباطات اجتماعی است (میلر، روثبلوم، براند و فیلیسیو^۲، ۱۹۹۵).

عزت نفس اجتماعی، یعنی درجه‌ی ارزیابی مثبت - منفی یک فرد که درباره‌ی عضویت خود در گروه‌های اجتماعی دارد که این ارزیابی مبتنی بر ارزش‌های خود و درون داده‌های خودش از دیگران و موقعیت‌های خاص است (دانشگاه ایالت آریزونا^۳، ۲۰۰۵). عزت نفس به طور کلی و عزت نفس اجتماعی به طور خاص، متأثر از کیفیت ارتباطات نزدیک با دیگران است (لیری، ۱۹۹۹؛ لیری و داونس^۴، ۱۹۹۵). از طرفی، این گونه ارتباطات نزدیک به گونه‌ای عمیق با سبک دلبستگی اشخاص رابطه دارد (بالبی^۵، ۱۹۶۹). بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که عزت نفس اجتماعی با سبک‌های دلبستگی رابطه دارد. سبک‌های دلبستگی از مفاهیمی است که ابتدا جان بالبی آن را مطرح کرد. بالبی پیوند دلبستگی را در کودک یک نیاز اولیه و اساسی می‌داند. به عبارت دیگر همه‌ی انسان‌ها تحت تأثیر پیوندهای دلبستگی خود قرار دارند (مظاهری، ۱۳۷۷). پیرو پژوهش‌های بالبی، اینزورث، بلهر، واترز و وال^۶ (۱۹۸۷) سه سبک دلبستگی ایمن^۷، اجتنابی^۸ و دوسوگرا^۹ را تشخیص دادند. ویژگی‌های بهنجار و نابهنجار روابط

-
1. Social self esteem
 2. Miller,T; Rothblum,D; brand,P;Felicio,D
 3. Arizona state university
 4. Leary,R & Dawns,I.
 5. Bowlby,J
 6. Ainswoth,S ;Blehar,C ;Waters,E & Wall,S
 7. Secure
 8. Avoidant
 9. Ambivalent

بین شخصی به گونه‌ای عمیق با سبک دلبستگی اشخاص رابطه دارد. بنابر نتایج پژوهش‌ها، دلبستگی ایمن با ویژگی‌های ارتباطی مثبت شامل صمیمیت و خرسندی؛ دلبستگی اجتنابی با سطوح پایین‌تری از صمیمیت و تعهد و سبک دلبستگی دوسوگرا با شور و هیجان و دل مشغولی در مورد روابط بین فردی توأم با خرسندی کم، مرتبط است (فینی و نولر^۱، ۱۹۹۰، نقل از بشارت، گلی نژاد و احمدی، ۱۳۸۲).

همچنین نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که سبک دلبستگی با عزت نفس رابطه‌ی معناداری دارد که به بعضی از آنها اشاره می‌شود:

نتایج تحقیق مک کارتی^۲ (۱۹۹۹) بر روی ۴۰ نفر از زنانی که در معرض تجربه‌ی مشکلات ارتباطی بودند، نشان داد که میزان عزت نفس در زنان دارای سبک دلبستگی نا ایمن (اجتنابی و مضطرب/ دوسوگرا) پایین‌تر از میزان عزت نفس زنان دارای سبک دلبستگی ایمن است و این افراد در حوزه‌ی ارتباطات در مقایسه با زنان دلبسته‌ی ایمن، مشکلات بیشتری دارند. کان-من و حمید^۳ (۱۹۹۸) رابطه‌ی سبک‌های دلبستگی را با عزت نفس، تنهایی و اسنادهای علی در مورد دانش آموزان مورد تحقیق قرار دادند. ۲۲۵ دانش آموز و معتم چینی به پرسش نامه سبک دلبستگی و مقیاس‌های عزت نفس، تنهایی و سبک اسنادی پاسخ دادند. نتایج، نشان داد که افراد دارای سبک دلبستگی ایمن، عزت نفس بالاتری نسبت به افراد دارای سبک دلبستگی نا ایمن دارند. همچنین این تحقیق نشان داد که کیفیت سبک‌های دلبستگی با روی کارکرد اجتماعی رابطه دارد. با تحقیقات هاستینگر و لوکن^۴ (۲۰۰۴) که بر روی ۷۹۳ نفر از دانشجویان انجام دادند، مشخص شد که افراد دلبسته‌ی ایمن نسبت به افراد دلبسته‌ی نا ایمن، دارای عزت نفس بالاتر و رفتارهای سلامت زای^۵ بهتری هستند. در مطالعه‌ای که پرینگل و باجبی^۶ (۱۹۹۲) بر روی جوانانی با میانگین ۲۶ سال که دارای مشکلات خانوادگی بودند، انجام دادند، مشخص شد که افراد دلبسته‌ی اجتنابی، عزت نفس اجتماعی پایین‌تری از افراد دلبسته‌ی ایمن دارند اما عزت نفس اجتماعی عملکردی^۷ در افراد دلبسته‌ی اجتنابی و دلبسته‌ی ایمن تفاوت معناداری نداشت. افراد دلبسته‌ی مضطرب/ دوسوگرا در مقایسه با افراد دلبسته‌ی ایمن، عزت نفس عملکردی پایین‌تری داشتند، اما در عزت نفس اجتماعی، تفاوت معناداری دیده نشد.

1. Feeney, A & Noller, P

2. McCarthy, G

3. Ka-on-man, Hamid, N

4. Hustinger, G; Lucchen, L

5. Health behaviour

6. Pringel, R; Bagbi, G

7. performance social self esteem

همان گونه که ذکر شد عمده‌ی تحقیقات درباره‌ی رابطه‌ی سبک‌های دلبستگی با عزت نفس انجام گرفته است و مطالعات بسیار کمی درباره‌ی رابطه‌ی سبک‌های دلبستگی با عزت نفس اجتماعی انجام شده است. بنابراین، هدف پژوهش حاضر، بررسی رابطه‌ی سبک‌های دلبستگی و عزت نفس اجتماعی است که بر اساس آن همبستگی بین سبک‌های دلبستگی و عزت نفس اجتماعی بررسی می‌شود.

روش پژوهش

الف- جامعه و نمونه‌ی آماری

جامعه‌ی آماری این پژوهش را کلیه‌ی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه فردوسی مشهد در سال ۸۴-۸۳ تشکیل می‌دهند که تعداد آنها ۱۶۲۸ نفر می‌باشد. ۱۰۰۹ نفر آنها را مرد و ۶۱۹ نفر را زن تشکیل می‌دهد. حجم نمونه‌ی این پژوهش را ۸۴ نفر تشکیل دادند. طبق روش نمونه‌گیری طبقه‌ای و با استفاده از فرمول نمونه‌گیری طبقه‌ای، بر اساس جنسیت ۵۲ نفر پسر و ۳۲ دختر انتخاب شدند. همچنین بر اساس نوع مقطع تحصیلی در مقطع تحصیلات تکمیلی از مقطع کارشناسی ارشد ۶۰ نفر و از مقطع دکترای حرفه‌ای ۱۰ نفر و از مقطع دکترای تخصصی ۱۴ نفر انتخاب شدند. میانگین سنی آزمودنی‌ها ۲۵ سال بود.

ب- ابزار سنجش

- پرسش‌نامه‌ی دلبستگی بزرگسال هازان و شیور^۱ (AAQ^۲) (نسخه‌ی جدید ۱۹۹۳):

این پرسش‌نامه یک پرسش‌نامه خود-ارزیابی^۳ است که مشتمل بر دو بخش است که در بخش ۱ بر اساس مقیاس ۷ درجه‌ای از نوع لیکرت، آزمودنی در مورد ۳ توصیف ارائه شده، وضعیت خود را در مورد میزان تطابقش با هر توصیف که بیانگر یک سبک دلبستگی است، مشخص می‌کند و در بخش دوم، نوع سبک دلبستگی خود را با توجه به همان ۳ توصیف ارائه شده تعیین می‌کند.

هماهنگی درونی این سه توصیف در حد بالا نشان دهنده‌ی این است که هر توصیف، موضوعی متفاوت از توصیف دیگر را بررسی می‌کند. با بررسی میزان همبستگی سه توصیف ذکر شده در AAQ روی ۱۰۰ نفر (۵۰ دختر و ۵۰ پسر) دبیرستانی، روایی واگرا که نوعی روایی سازه است به دست آمد که نشان می‌دهد این سه توصیف سه محتوای متفاوت از نظر دلبستگی را می‌سنجد، چرا که همبستگی دلبستگی ایمن با نایمن اجتنابی ۱۰٪- و با نایمن دوسوگرا ۵۴٪- و همبستگی نایمن اجتنابی و نایمن دوسوگرا ۱۴٪- یعنی بسیار پایین می‌باشد. ثبات

1. Hazan, C. & Shaver, P.

2. Adult Attachment Questionnaire

3. self assessment

آزمون - آزمون مجدد AAQ₁ برابر ۶۰٪ و برای AAQ₂ برابر ۷۰٪ (معادل ۲ پیرسون ۴۰/۰) بوده است (بالدوین وفر، ۱۹۹۵، درفنی و نولر، ۱۹۹۶، نقل از پاکدامن، ۱۳۸۳). در تحقیقی که توسط پاکدامن (۱۳۸۳) بر روی یک نمونه‌ی ۱۰۰ نفری (۵۰ دختر و ۵۰ پسر) انجام گرفت اعتبار آن توسط آزمون - آزمون مجدد روی این نمونه به ترتیب برای دلبستگی اضطرابی / دوسوگرا، اجتنابی و ایمنی بخش برابر ۷۲/۰، ۵۶/۰ و ۳۷/۰ و میزان آلفای کرونباخ نیز برابر ۷۹/۰ به دست آمد که میزان اعتبار نسبتاً بالایی را نشان می‌دهد.

- مقیاس دلبستگی بزرگسال کولینز و رید^۱ (RAAS^۲) (۱۹۹۰)

این مقیاس شامل خود ارزیابی از مهارت‌های ایجاد روابط و خود توصیفی^۳ شیوه‌ی شکل دهی به دلبستگی‌های نزدیک و شامل ۱۸ ماده است که آزمودنی با مقیاسی ۵ درجه‌ای از نوع لیکرت در هر ماده سنجیده می‌شود و سه زیر مقیاس آن وابستگی D (معادل عکس AV)، نزدیک بودن C (معادل S) و اضطراب (معادل AN) است. میزان آلفای کرونباخ در تمامی موارد در پژوهش‌های خارجی بیش از ۸۰٪ بوده است. در نمونه‌ی ۱۰۰ نفری پژوهش پاکدامن (۱۳۸۳) میزان آلفای کرونباخ به ترتیب برای A و C و D مقادیر ۷۵٪، ۵۲٪ و ۲۹٪ بدست آمد. محقق اعتبار^۴ این پرسش نامه را در یک نمونه‌ی ۲۰ نفری از دانشجویان تحصیلات تکمیلی فردوسی مشهد بدست آورد. میزان آلفای کرونباخ به ترتیب برای A و C و D مقادیر ۷۲/۰، ۵۶/۰، ۲۱/۰ به دست آمد.

پاکدامن (۱۳۸۳) به منظور بررسی روایی محتوای پرسش نامه RAAS این پرسش نامه را روی ۱۰۰ نفر از دانش آموزان دوم دبیرستان (۵۰ پسر و ۵۰ دختر) اجرا کرد. با بررسی ضریب همبستگی بین مواد مربوط به هر زیر مقیاس با نمره آن زیر مقیاس در این گروه میزان انسجام درونی مواد و همبستگی آنها با آنچه هدف سنجش زیر مقیاس مربوط به آن می‌باشد به این صورت به دست آمد. برای وابستگی ۴۵/۰، برای اضطراب ۷۱/۰، و برای نزدیک بودن ۵۷/۰.

- پرسش نامه‌ی عزت نفس اجتماعی:

این پرسش نامه شامل ۳۰ جمله می‌شود که وضعیت فرد را بیان می‌کند. نمره‌گذاری آن بر اساس مقیاس ۷ درجه‌ای لیکرت است، به این صورت که نمره‌ی ۱ به معنای آن است که فرد کاملاً با آن جمله مخالف است و نمره‌ی ۷ به معنای آن است که با آن جمله کاملاً موافق است (نسخه‌ی قدیمی آن ۶ درجه دارد). دامنه نمرات از ۳۰ تا ۲۱۰ است. نمره‌ی بالا در این

1. Coolins.N&Read.J

2. Revised Adult Attachment Scale

3. Self description.

4. Reliability

پرسش‌نامه نشان‌دهنده عزت‌نفس اجته‌اعلی را ۱۱ است. نمره‌گذاری سؤالات ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲) از ۱ (مرد) اجرا کردند. ۷۶ آیتم را بر روی ۲۶۵ نفر از دانشجویان سال اول روان‌شناسی (۱۴۲ زن و ۱۳۳ مرد) اجرا کردند. ۷۶ آیتم بعد از عمل بالایش عاملی^۱ به ۳۰ آیتم رسید که متوسط ضریب همبستگی کل آیتم از ۴۷ درصد برای ۷۶ آیتم به ۶۰ درصد برای ۳۰ آیتم رسید. نتایج تحلیل داده‌های اصلی اجرا شده روی ۳۰ آیتم نشان داد که عوامل یک ارزش ویژه^۲ بزرگ‌تر از یک دارند که عامل کلی ۳۹/۷ درصد از واریانس کلی را تبیین می‌کند. این پرسش‌نامه در تحقیقات خارج از کشور از روایی و اعتبار بالایی برخوردار بوده است اما از آنجا که در ایران تا به حال این پرسش‌نامه اجرا نشده است، محقق این پرسش‌نامه را از انگلیسی به فارسی ترجمه کرد، لذا برای اعتباریابی آن در ایران، با بررسی مقدماتی روی ۲۰ نفر از دانشجویان تحصیلات تکمیلی فردوسی مشهد اعتبار آن محاسبه شد. ضریب پایایی با روش آلفای کرونباخ ۹۳ درصد شد و با روش دونیمه کردن ۸۶ درصد شد. پایایی این پرسش‌نامه از روایی ملاک استفاده شد. بدین ترتیب که دو نفر از روان‌شناسان، یک نمونه‌ی ۲۰ نفری از دانشجویان تحصیلات تکمیلی را بر اساس عزت‌نفس اجتماعی شان از ۱ تا ۱۰ رتبه بندی کردند. ضریب همبستگی ارزیابی دو روان‌شناس و نمره‌ی به دست آمده از پرسش‌نامه‌ی عزت‌نفس اجتماعی با ۹۵ درصد اطمینان، در ۰/۲۳ و ۰/۷۲ بود که نشان‌دهنده روایی مطلوبی است. ضریب همبستگی نظر دو روان‌شناس با هم‌نگری با ۹۵ درصد اطمینان برابر با ۰/۶۲ بود و همبستگی معناداری داشت.

روش‌های پژوهش

داده‌ها ابتدا با مشخصه‌های آماری توصیفی و سپس با استفاده از روش رگرسیون تحلیل شدند. جدول (۱) آمده است. همچنین برای تعیین اعتبار روایی پرسش‌نامه، ۸۲ نفر از دانشجویان سبک میانگین سبک دل‌بستگی ایمن برابر با ۱۱/۲۶ و سبک میانگین سبک دل‌بستگی اجتنابی (AV) برابر با ۲۰/۲۳ را استاندارد نمود. برای تعیین اعتبار روایی پرسش‌نامه، میانگین سبک دل‌بستگی اجتنابی برابر با ۱۱/۲۶ و سبک میانگین سبک دل‌بستگی ایمن برابر با ۲۰/۲۳ را استاندارد نمود. برای تعیین اعتبار روایی پرسش‌نامه، میانگین سبک دل‌بستگی اجتنابی برابر با ۱۱/۲۶ و سبک میانگین سبک دل‌بستگی ایمن برابر با ۲۰/۲۳ را استاندارد نمود.

۱. Lawson, J. Marsh, H. W. & Megr. (۱۹۹۰)
 ۲. factorial purification
 ۳. eigenvalue
 ۴. validity

جدول ۱- تعداد، میانگین، انحراف استاندارد متغیرها

متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
سبک دلبستگی ایمن (AAQ) SE	۸۴	۴/۳۵	۱/۶۶
سبک دلبستگی اجتنابی (AAQ) AV	۸۴	۳/۱۶	۱/۸۱
سبک دلبستگی دوسوگرا (AAQ) AM	۸۴	۳/۰۵	۱/۷۰
نزدیکی (S) (RAAS)	۸۴	۲۳/۷۵	۳/۶۸
وابستگی (D) (RAAS)	۸۴	۱۷/۵۴	۳/۶۰
اضطراب (AN) (RAAS)	۸۴	۱۳/۶۷	۴/۵۹
عزت نفس اجتماعی	۸۴	۱۶۳/۶۱	۲۷/۱۵

میانگین وابستگی (D) (RAAS) ۱۷/۵۴ و انحراف استاندارد آن ۳/۶۰ بود. میانگین اضطراب (AN) (RAAS) ۱۳/۶۷ و انحراف استاندارد آن ۴/۵۹ بود. میانگین عزت نفس اجتماعی ۱۶۳/۶۱ و انحراف استاندارد آن برابر با ۲۷/۱۵ بود. در این رابطه‌ی سبک‌های دلبستگی به عنوان متغیر پیش‌بین و عزت نفس اجتماعی به عنوان متغیر ملاک در نظر گرفته شد. نتایج تحلیل واریانس و مشخصه‌های آماری رگرسیون عزت نفس اجتماعی و سبک‌های دلبستگی با پرسش نامه AAQ در جدول (۲) ارائه شده است.

همان طور که در جدول (۲) مشاهده می‌شود، میزان F مشاهده شده برای سبک‌های دلبستگی معنی دار است ($P < 0.01$) و ۳۱ درصد واریانس مربوط به عزت نفس اجتماعی به وسیله‌ی سبک‌های دلبستگی تبیین می‌شود.

ضرایب رگرسیون متغیرهای پیش‌بین نشان می‌دهند که سبک‌های دلبستگی می‌توانند واریانس متغیر عزت نفس اجتماعی دانشجویان را به صورت معنادار تبیین کنند.

جدول ۲- خلاصه‌ی مدل رگرسیون، تحلیل واریانس و مشخصه‌های آماری رگرسیون عزت نفس اجتماعی بر اساس سبک‌های دلبستگی دانشجویان با پرسش نامه‌ی AAQ

S.E	R	R	P	F	MS	df	SS	
۲۲/۹۶	.۳۱	.۵۶	.۰۰۰	۱۲/۰۲	۶۳۳۶/۶۰	۳	۱۹۰۰۹/۸۱	رگرسیون
					۵۲۷/۲۲	۸۰	۴۲۱۸۶	باقی مانده

sig	t	beta	Std.error	B	
.۰۰۰***	-۲/۱۶	-.۰۳۶	۱/۴۰	-۵/۴۳	AV
.۰۰۵***	۲/۹۰	.۰۲۸	۱/۵۵	۴/۵۰	SE
.۰۱۲*	-۲/۵۶	-.۰۳۴	۱/۵۱	-۳/۸۷	AN

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

ضرایب رابطه‌ی سبک دلبستگی ایمن ($B = ۴/۸۳$)، سبک دلبستگی اجتنابی ($B = -۵/۴۳$) با توجه به سطح معناداری ($p < ۰/۰۱$)، نشان می‌دهند که این متغیرها با ۹۹ درصد اطمینان و ضریب رابطه سبک دلبستگی مضطرب/دوسوگرا ($B = -۳/۸۷$) با ۹۵ درصد اطمینان می‌تواند تغییرات مربوط به متغیر عزت نفس اجتماعی را پیش‌بینی کند. یعنی افزایش میزان دلبستگی ایمن در افراد باعث افزایش عزت نفس اجتماعی و افزایش میزان دلبستگی اجتنابی و دلبستگی دوسوگرا باعث کاهش عزت نفس اجتماعی می‌شود.

همچنین نتایج تحلیل واریانس و مشخصه‌های آماری رگرسیون عزت نفس اجتماعی و سبک‌های دلبستگی با پرسش‌نامه‌ی RAAS در جدول (۳) ارائه شده است. همان‌طور که در جدول (۳) مشاهده می‌شود، میزان F مشاهده شده برای سبک‌های دلبستگی معنی‌دار است ($P < ۰/۰۱$) و ۳۷ درصد واریانس مربوط به عزت نفس اجتماعی به وسیله‌ی سبک‌های دلبستگی تبیین می‌شود.

جدول ۳- خلاصه‌ی مدل رگرسیون، تحلیل واریانس و مشخصه‌های آماری رگرسیون عزت نفس اجتماعی بر اساس سبک‌های دلبستگی دانشجویان با پرسش‌نامه‌ی RAAS

S.E	R	R	P	F	MS	df	SS	
۲۱/۹۹	.۳۷	.۶۱	۰/۰۰۰	۱۵/۵۳	۷۵۰۸/۰۵	۳	۲۲۵۲۴/۱۵	رگرسیون
					۴۸۳/۴۰	۸۰	۳۸۶۷۱/۶۶	باقی مانده

sig	t	beta	Std.error	B	
۰/۰۰۲**	۳/۱۳	۰/۳۱	۰/۷۵	-۲/۳۴	D
۰/۰۰۵**	۲/۴۷	-۰/۲۵	۰/۵۰	۱/۲۴	S
۰/۰۲۵*	-۲/۸۸	-۰/۳۳	۰/۶۰	-۱/۳۶	AN

* $p < ۰/۰۵$ ، ** $p < ۰/۰۱$

ضرایب رگرسیون متغیرهای پیش‌بین نشان می‌دهند که سبک‌های دلبستگی می‌توانند واریانس متغیر عزت نفس اجتماعی دانشجویان را به صورت معنادار تبیین کنند. سبک دلبستگی ایمن ($B = ۱/۲۴$) و سبک دلبستگی اجتنابی ($B = -۲/۳۴$) با توجه به سطح معناداری ($p < ۰/۰۱$)، نشان می‌دهند که این متغیرها با ۹۹ درصد اطمینان با سبک دلبستگی مضطرب/دوسوگرا ($B = -۱/۳۶$) رابطه‌ی معناداری ($p < ۰/۰۵$) دارند، همچنین با ۹۵ درصد اطمینان می‌تواند تغییرات مربوط به متغیر عزت نفس اجتماعی را پیش‌بینی کند. یعنی افزایش میزان دلبستگی ایمن در افراد باعث افزایش عزت نفس اجتماعی و افزایش میزان دلبستگی اجتنابی و دلبستگی دوسوگرا باعث کاهش عزت نفس اجتماعی می‌شود.

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر، بررسی رابطه‌ی سبک‌های دلبستگی و عزت نفس اجتماعی بود. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که سبک دلبستگی ایمن، سبک دلبستگی اجتنابی و سبک دلبستگی مضطرب/ دوسوگرا می‌توانند واریانس متغیر عزت نفس اجتماعی را به صورت معنادار تبیین کنند، یعنی افزایش سطح دلبستگی ایمن در افراد باعث افزایش عزت نفس اجتماعی و افزایش سطح دلبستگی اجتنابی و سطح دلبستگی مضطرب/ دوسوگرا باعث کاهش عزت نفس اجتماعی می‌شود. این یافته‌ها با نتایج پرینگل و باجی (۱۹۹۲) همخوان است. همچنین با توجه به این که عزت نفس اجتماعی، عزت نفس کلی را پیش بینی می‌کند (اسرال و ایوانوا، ۲۰۰۲)، بنابراین آن تحقیقاتی که نشان می‌دهند بین سبک دلبستگی ایمن و عزت نفس رابطه‌ی مستقیم و معنادار و بین سبک دلبستگی اجتنابی و سبک دلبستگی مضطرب/ دوسوگرا با عزت نفس رابطه‌ی معکوس و معناداری وجود دارد، از این یافته حمایت می‌کنند (هاو، ۱۹۹۵؛ کا-ان-من و حمید، ۱۹۹۸؛ مک کارتی، ۱۹۹۹؛ هاستینگر و لوکن، ۲۰۰۴).

در تبیین این یافته می‌توان چنین گفت: با استناد به این که یکی از منابع مهم عزت نفس، ارتباطات نزدیک با دیگران است (لیری، ۱۹۹۹، لیری و داونس، ۱۹۹۹) و با توجه به این که اعتماد به خود و دیگران دو ویژگی اساسی افراد ایمن محسوب می‌شود، اعتماد به خود باعث می‌شود که افراد ایمن در ایجاد و حفظ ارتباطات نزدیک و صمیمی با دیگران با مهارت و آرامش بیشتری تعامل کنند و ویژگی اعتماد به دیگران باعث می‌شود که نسبت به تعاملات با دیگران نگرش مثبتی داشته باشند و از تعاملات با دیگران برای جذاب ظاهر شدن و تأیید آنها استفاده کنند. بدیهی به نظر می‌رسد فردی که خود و دیگران و ارتباط را به شیوه مثبتی تعریف کند، به وسیله‌ی دیگران بیشتر جذب و پذیرفته می‌شود و مورد تأیید و ارزش گذاری مثبت دیگران قرار می‌گیرد. در نتیجه، این نگرش مثبت نسبت به خود و دیگران که از مشخصه‌های افراد ایمن است، باعث افزایش عزت نفس اجتماعی می‌شود.

در تبیین رابطه‌ی معکوس و معنادار بین سبک دلبستگی اجتنابی و سبک دلبستگی مضطرب/ می‌توان گفت: با توجه به این که یکی از منابع مهم عزت نفس، ارتباطات نزدیک با دیگران است (لیری، ۱۹۹۹، لیری و داونس، ۱۹۹۹) و از طرفی افراد دلبسته اجتنابی به خاطر داشتن نگرش منفی نسبت به خود و دیگران، از موقعیت‌ها و روابط اجتماعی اجتناب می‌کنند، این افراد خود را در زمینه‌ی روابط بین فردی ناکام می‌یابند که این ناکامی بر خودارزیابی آنها

در زمینه روابط اجتماعی تأثیر منفی می‌گذارد، به عبارت دیگر عزت نفس اجتماعی این افراد پایین می‌آید.

با استناد به این که تردید، تعارض، تخاصم، درماندگی، آشفتگی جزء ویژگی‌های افراد مضطرب/ دوسوگرا است (کسیدی^۱ و برلین، ۱۹۹۴، میکولینسر^۲، ۱۹۹۸؛ نقل از بشارت و همکاران، ۱۳۸۳)، این افراد به شدت در معرض درگیری، تضاد، درماندگی و رفتار نابهنجار در موقعیت‌های تنش‌زا و روابط اجتماعی قرار می‌گیرند و همین امر باعث ناکامی در روابط و به تبع آن ارزیابی منفی فرد از خودش در روابط اجتماعی می‌شود و بر عزت نفس اجتماعی فرد تأثیر منفی می‌گذارد.

محدودیت جامعه‌ی آماری پژوهش، محدودیت‌هایی را در زمینه تعمیم‌پذیری یافته فراهم می‌کند. همچنین در مورد تفسیر رابطه علی و معلولی متغیرها باید احتیاط شود. استفاده از ابزار دقیق‌تر در زمینه‌ی سبک‌های دلستگی، به خصوص با توجه به بعضی از آیتم‌های پرسش‌نامه سبک‌های دلستگی، مانند اتکا به دیگران که بعضی از آزمودنی‌ها در فهم آن مشکل داشتند، ضرورت دارد. برای بررسی دقیق‌تر رابطه‌ی سبک‌های دلستگی و عزت نفس اجتماعی، انجام پژوهش‌های بیشتر در جامعه‌های آماری مختلف، پیشنهاد می‌شود. با توجه به اهمیت سبک‌های دلستگی و عزت نفس اجتماعی در روابط زوجین، بررسی نقش این دو متغیر در رضایت زناشویی پیشنهاد می‌شود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع فارسی:

- بشارت، م.، گلی نژاد، م. و احمدی، ع. (۱۳۸۲). بررسی رابطه‌ی سبک‌های دلبستگی و مشکلات بین شخصی. *فصل نامه اندیشه و رفتار*، ۸، ۴، ۸۲-۷۴
- پاکدامن، ش.، (۱۳۸۳) بررسی ارتباط بین دلبستگی و جامعه طلبی در نوجوانان. *مجله علوم روان‌شناختی* ۴۷، ۹، ۲۵-۳.
- مظاهری، محمدعلی (۱۳۷۷). الگوهای دلبستگی نوزادان ایرانی. *مجله روان‌شناسی*، ۲، ۴، ۲۹۱-۳۱۵

منابع انگلیسی:

- Arizona state university. (2005). *Intergroup Relations center* (Glossary) in Date 2005/4/28.
- Bowlby, J.(1969). *Attachment and loss*. 1. New Yorks:basic books.
- Howe, David. (1995). *Attachment theory for social work practice*. Nor wich: macmillan.
- Hustinger, T., Grik, luechen, J., linda (2004). Attachment relationships and health behaviour: mediational role of self esteem. *Psychology and Health*. 19, 4, 515-526.
- Israel, Ac., Ivanova, MY. (2002). Global and dimensional self-esteem in preadolescent and early adolescent children who are overweight:age and gender differences. *Int J Eat disord*. 31,4,242-440.
- Ka-on man & H., 8. Nicholas (1998). The relationship between attachment and causal attributions in chinese trainee teachers. *Personality and individual differences*. 24, 3, 357.
- Lawson, J.S., Marshall, W.L., mcGrath. p(1979). The scial self-esteem Inventory. *Educational and psychological measurement*. 39,4,803-811.
- Leary, M.R, & Downs, D.L. (1995). *Interpersonal functions of the self esteem motive: the self esteem system as a sociometer*. In M.H. Kernis (Ed), *Efficacy, agency and self steem*. New york: plenum.
- Leary, M.R. (1999). Making sense of self esteem. *Current diretions in psychological science*, 8,32-35.

- Mccarthy, G. (1999). Attachment style and adult love relationships and Friend ships difficulties. *British Journal of Medical psychology*. 72, 3, 305-321.
- Miller, carol, T, Rothblum, Des ther, Brand, A., Pamela; Felicio, M. Diane. (1995). Do obese women have poorer social Relationships than Nonobese women? Reports by self, Friends, and coworkers. *Journal of Personality*. 63. 1.
- Pringle, G., Robert & Bagby, J. Glenda. (1992). Self esteem and percieved quality of romantic and family relationships in young adults. *Research in personality*. 26, 4, 340-356.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی